

ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA
KÖZGYŰJTEMÉNYI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI IGAZGATÓSÁG

2019. február

Műanyag- és csomagolási hulladék kezelése az Európai Unió egyes tagállamaiban

Elemzés

AZ ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐK RÉSZÉRE

infoszolg

Képviselői Információs Szolgálat
infoszolg@parlament.hu

Készítette:

ELEKHÁZY NÓRA

Országgyűlés Hivatala

Közgyűjteményi és Közművelődési Igazgatóság

Képviselői Információs Szolgálat

Tel.: 441-4529, 441-6486

E-mail: infoszolg@parlament.hu

Az elemzés belső felhasználásra, az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült.
A háttéranyag a téma külföldi jogi szabályozásának és gyakorlatának összefoglalását tartalmazza.

Lezárva: 2019. február 28.

További háttéranyagainkat megtalálhatja a parlamenti hálózaton
és az Országgyűlés honlapján elérhető információs oldalainkon:
<http://intra.parlament.hu/infoszolg/> | www.parlament.hu/infoszolg

Kérdéseivel és észrevételeivel forduljon bizalommal munkatársainkhoz!

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés.....	2
Az Európai Unió hulladékgyűjtése.....	3
Műanyag hulladék szabályozás.....	3
Csomagolási hulladék szabályozás.....	4
Tagállami helyzetkép.....	5
Tagállami körkép a műanyag- és a csomagolási hulladék kezelésének vonatkozásában	6
Ausztria.....	6
Csehország.....	6
Egyesült Királyság.....	7
Észtország.....	8
Finnország.....	9
Franciaország.....	9
Horvátország.....	10
Lengyelország.....	11
Litvánia.....	12
Németország.....	13
Olaszország.....	13
Portugália.....	14
Spanyolország.....	15
Svédország.....	16
Szlovákia.....	17
Felhasznált irodalom	18

BEVEZETÉS

A háttéranyag elkészítéséhez az ECRPD¹ rendszerében részletes kérdéssort intéztünk a kiválasztott tagországokhoz. Az elemzés, a beérkezett válaszok alapján, országokra bontva, rövid összefoglalókban ismerteti egy-egy ország hulladékgazdálkodásának főbb jellemzőit, főként a műanyag- és csomagolási hulladék tekintetében. Az egyes összefoglalók – az egységes szerkezetre való törekvés ellenére is – a beérkezett válaszok kidolgozottságától és az adatközlések részletességétől függően változnak.

A vizsgálat arra terjed ki, hogy az adott országban:

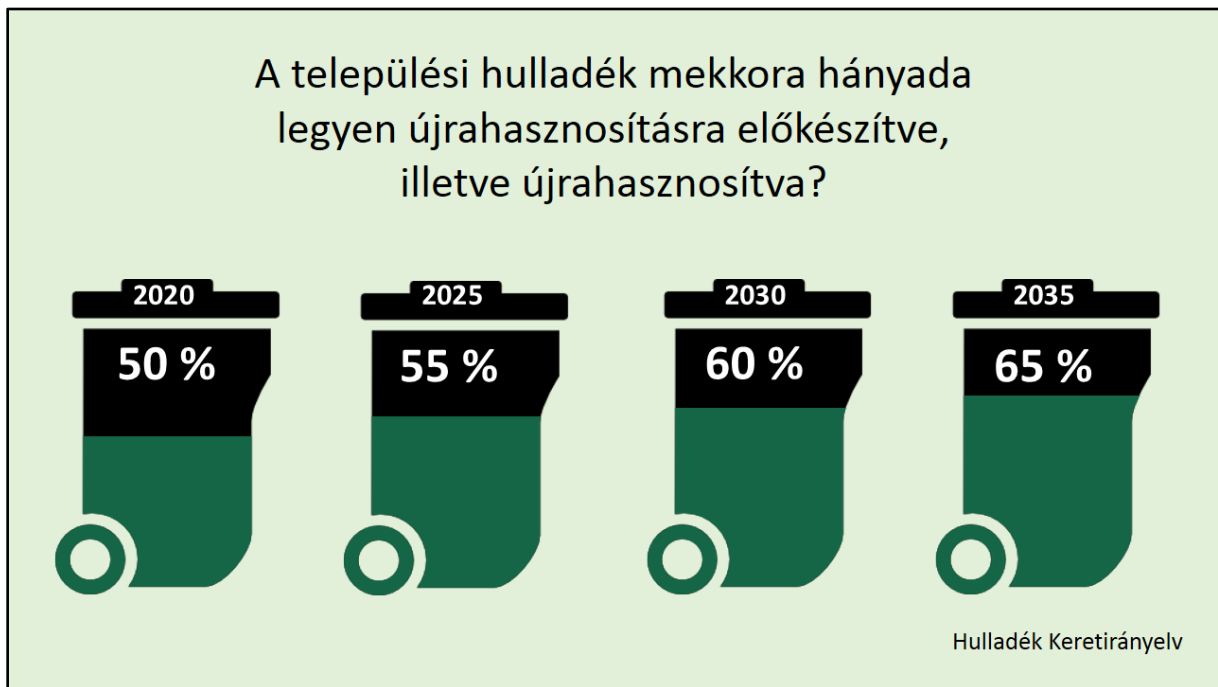
- Milyen jogszabályi háttere van a műanyag- és csomagolási hulladék kezelésének?
- Melyek ezen jogszabályok lényeges elemei?
- Milyen ösztönzőket használ az adott ország a műanyag- és csomagolási hulladék mennyiségének csökkentése érdekében?

A kérdéseinket 28 országnak küldtük el, de a megjelölt határidőre 15 ország küldte el a válaszát.

¹ European Centre for Parliamentary Research and Documentation (ecprd.org) – Parlamenti Kutatás és Dokumentáció Európai Központja

AZ EURÓPAI UNIÓ HULLADÉKGAZDÁLKODÁSA

Az Európai Unió a hulladékgazdálkodási szakterület szabályozását a [2008/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben](#) (Hulladék Keretirányelv) foglalt előírások hatályba léptetésével biztosítja. Ebben az irányelvben írja elő, hogy **2020-ig a települési, valamint a településihez hasonló hulladékokból származó papír-, fém-, műanyag- és üveghulladék esetében** az újrahasználatra való előkészítést illetve az újrafeldolgozást tömegében átlagosan minimum **50 százalékra kell növelni**. A Hulladék Keretirányelv **2018 májusi módosítása** ([2018/851/EU irányelv](#)) során **újabb célkitűzések** jelentek meg a települési hulladék újrahasznosítására vonatkozóan (1. ábra)

1. ábra: *Infoszolg*/[EU 2018/851 irányelv](#)

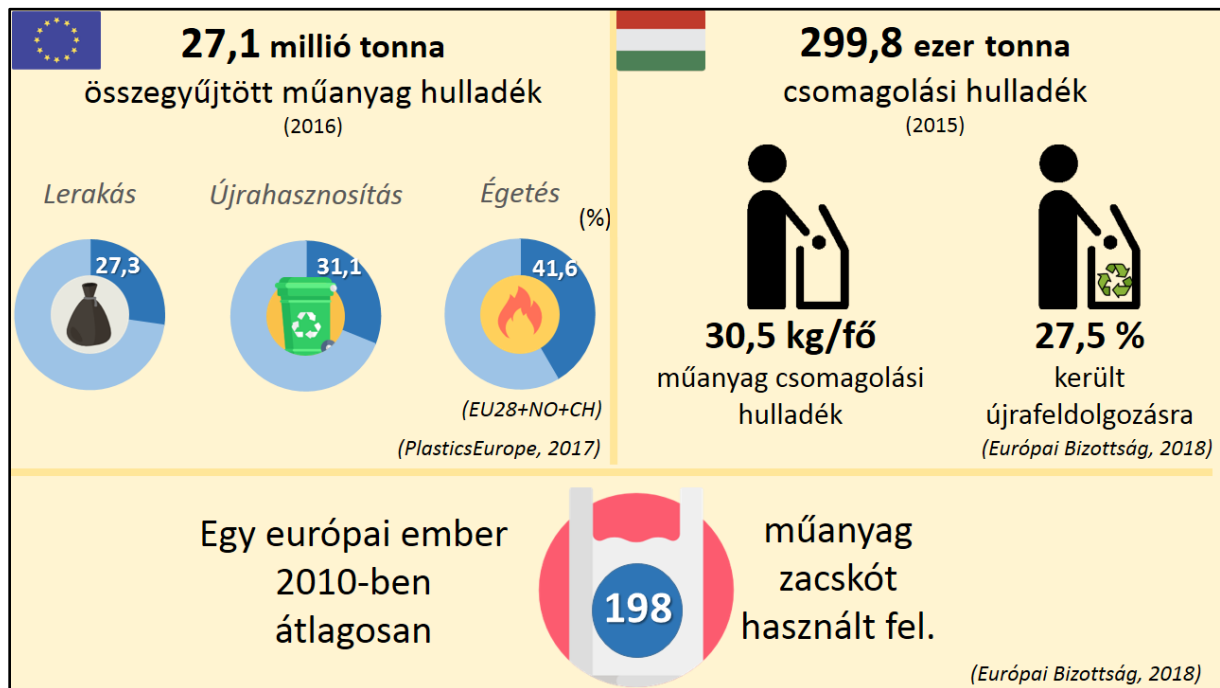
Műanyag hulladék szabályozás

Az elmúlt ötven év alatt a műanyagok gazdaságban betöltött szerepe egyre jelentősebb és fontosabb lett. A világ műanyagtermelése az 1960-as évek óta mintegy hússzorosára nőtt, és 2016-ban 335 millió tonnát tett ki. Európában az összes műanyag-felhasználás 40 százalékát (2016) csomagolásra használják.

Az Európai Bizottság által létrehozott első [műanyagokkal kapcsolatos összeurópai stratégia \(COM\(2018\)28 final\)](#) 2018 januárjában került elfogadásra. A stratégia célja egy olyan új műanyag-gazdálkodás megvalósítása, melynél a tervezés és az előállítás során az újrahasználatra, a javításra és az újrahasznosításra vonatkozó szempontokat teljes mértékben figyelembe veszik.

Az új célkitűzések szerint **2030-ra az uniós piacon minden műanyag csomagolásnak újrahasznosíthatónak kell lennie**, csökkenteni kell az egyszer használatos műanyagok fogyasztását, a mikroműanyagok szándékos használatára pedig korlátozás lesz érvényben.

A körforgásos gazdaságról szóló politikának és a fent említett stratégia célkitűzéseinek való megfelelés jegyében **2018 májusában** az Európai Bizottság nyilvánosságra hozta az egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásának csökkentéséről szóló irányelv javaslatát ([COM\(2018\) 340 final](#)). A javaslat a legelterjedtebb egyszer használatos műanyag-hulladékok és a műanyagot tartalmazó halászeszközök kezelése érdekében fogalmaz meg konkrét célkitűzéseket. Kiegészíti a 2018-ban módosított Hulladék Keretirányelv 9. cikkében megfogalmazott célkitűzést, melynek értelmében a tagállamoknak olyan intézkedéseket kell hozni, amelyekkel megállítják a tengeri hulladék képződését.

2. ábra: [Infoszolg/PlasticsEurope, 2017](#); [Európai Bizottság, 2018](#).

Csomagolási hulladék szabályozás

2015-ben az EU-ban képződött összes csomagolási hulladék mintegy 85 millió tonnát, az összesen keletkezett hulladék körülbelül 3,4 százalékát tette ki. A keletkező hulladék mennyisége az elmúlt években lassú növekedésnek indult. A 94/62/EK csomagolási irányelv 2008 végére elérendő külön célértékeket állapított meg a csomagolási hulladéokra. 2005 óta az átlagos teljes csomagolási újrafeldolgozási arány folyamatosan növekszik az Európai Unióban (2015-ben 65,8 százalék volt). 2013 és 2015 között a keletkezett csomagolási hulladék mennyisége EU-szinten 6 százalékkal nőtt.

A csomagolás és a csomagolási hulladék hasznosítására és újrafeldolgozására vonatkozóan a 94/62/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításaként 2018. május 30-án fogadták el a [2018/852/EU irányelvet](#). Az irányelv 7. cikke szerint a tagállamok biztosítják, hogy 2024. december 31-ig kiterjesztett gyártói felelősségen alapuló rendszereket hoznak létre valamennyi csomagolásra vonatkozóan.

Tagállami helyzetkép

Az elmúlt két évtizedben több uniós tagállam javította hulladékgazdálkodását a hulladékhierarchiával összhangban, ugyanakkor továbbra is érzékelhetőek különbségek az uniós tagállamai között. 1995-ben a települési hulladéknak átlagosan 64 százaléka került hulladéklerakóba, 2000-ben 55 százaléka, 2016-ban pedig 24 százaléka. Az újrafeldolgozás aránya ekkor 46 százalékra nőtt.

A [2018/851 EU irányelv](#) egy korai előrejelző rendszer felállításáról rendelkezik, amely lehetővé teszi a célértékek teljesítésének határideje előtt történő szükséges fellépést. A célértékek elérése érdekében tett tagállami lépésekről az Európai Bizottság az Európai Környezetvédelmi Ügynökséggel együttműködve jelentést készít legkésőbb három évvel a megállapított határidő lejárta előtt. A fent említett jelentésekben megnevezésre kerülnek azok a tagállamok, amelyek esetében fennáll a veszélye annak, hogy a célértékek nem fognak határidőre teljesülni. A jelentés megfelelő ajánlásokat is megfogalmaz az érintett tagállamok számára.

Az irányelv rendelkezéseinek megfelelően az Európai Bizottság 2018. szeptember 24-én közzétette a [COM\(2018\)656 final](#) számú jelentését a hulladékokkal kapcsolatos uniós szabályozás végrehajtásáról, melynek részeként megállapította, hogy a folyamatos fejlődés ellenére 14 tagállam – köztük Magyarország – esetében fennáll a veszély, hogy nem fogják teljesíteni a 2020-ra elérendő 50 százalékos célértéket.

TAGÁLLAMI KÖRKÉP A MŰANYAG- ÉS A CSOMAGOLÁSI HULLADÉK KEZELÉSÉNEK VONATKOZÁSÁBAN

Ausztria

Ausztriában az alábbi jogszabályok vonatkoznak a műanyag- és a csomagolási hulladék kezelésére:

- Hulladékkezelési törvény 2002/101. (módosította a 2018/73. törvény);
- Csomagolási rendelet 2014/184.

Ausztriában 1992 óta a gyártói felelősség elve van érvényben a csomagolóanyagok tekintetében. A gyártóknak, csomagolóüzemeknek és importőröknek egy közös gyűjtési és visszagyűjtési rendszerhez kell csatlakozniuk. A hulladék gyűjtését magán és közösségi szolgáltatók végzik.

A szennyező fizet elv értelmében a szennyező fizet az általa használt csomagolóanyag begyűjtésért és visszagyűjtésért.

Az Osztrák Szövetségi Hulladékgazdálkodási Tervben (2017) Ausztria lefektette a Hulladék Megelőzési Programot (2017), melyben célul tűzte ki a csomagolási- és a műanyag hulladék mennyiségének csökkentését. Ennek érdekében 2020-tól minden műanyag hordozótáska betiltását tervezik.

További terveik között szerepel a műanyag csomagolóanyagok mennyiségének 20-25 százalékra való csökkentése 2025-ig, valamint az egyszer használatos műanyagtermékek betiltása.

Ausztria már megkezdte a 2018/852/EU irányelv átültetésének előkészületeit. A tervek szerint 2019 nyarán elkészül a törvényjavaslat legelső változata.

Csehország

A Cseh Köztársaságban az alábbi főbb jogszabályok vonatkoznak a műanyag és a csomagolási hulladékok kezelésére:

- Hulladékról szóló [2001/185. törvény](#) (2001. május 15.);
- a csomagolásról szóló [2001/477. törvény](#) valamint ezek végrehajtási szabályai.

A hulladékról szóló törvény hangsúlyozza a hulladék képződésének megelőzését és az Európai Unió által meghatározott hulladékkezelési hierarchiát követi.

A hulladékról szóló törvény szerint az önkormányzatok saját közigazgatási területükön belül kötelesek biztosítani a természetes személyek által termelt települési hulladék ártalmatlanítását, valamint kötelesek megteremteni a hulladék szelektív gyűjtését a kismértékben veszélyes hulladékok, a papír, a műanyag, az üveg, a fémek és a biológiailag lebomló hulladékok esetében.

A csomagolásról szóló 2001/477. törvény meghatározza a csomagolási hulladék újrahasznosításának és általános felhasználásának céljait.

A törvény szerint annak a személynek, aki a csomagolást forgalomba hozza, biztosítani kell, hogy a csomagolás térfogata és súlya a lehető legkisebb legyen, figyelembe véve a csomagolt termékre vonatkozó követelményeket, és a termék elfogadhatóságát a fogyasztó vagy más végfelhasználó számára.

Egyesült Királyság

Az Egyesült Királyság jelenlegi újrahasznosítási politikáját elsősorban az Európai Unió hulladékokról szóló keretirányelve (2008/98/EK) határozza meg. A Hulladék Keretirányelv az Egyesült Királyság egészére vonatkozik, de a követelmények az Egyesült Királyság négy országában külön jogszabályban kerültek átültetésre.

- Anglia és Wales a 2011-es hulladékról szóló rendeletében (Waste Regulations 2011) ültette át;
- Skóciában a 2012-es hulladék rendelet (Waste Regulations 2012) valamint a Zéró Hulladék Terv tartalmazza a hulladékgazdálkodásra vonatkozó követelményeket;
- Észak-Írországban pedig a 2011-es hulladék rendeletbe (Waste Regulations 2011) ültették át az uniós követelményeket.

Az EU Hulladék Keretirányelvéen túl az Egyesült Királyságban a csomagolásra vonatkozó külön jogszabályi rendszer van érvényben, amely a gyártó felelősségén alapul a nyersanyagtól a kész csomagolásig.

Az Európai Unió 94/62/EK (1994. december 20.) csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló irányelvét Nagy Britannia a gyártói felelősségi kötelezettségeket meghatározó rendeletében (2007, módosított) és a csomagolásról szóló rendeletében (2013, módosított) ültette át.

A rendszer jogi kötelezettséget ró a meghatározott méret feletti vállalkozásokra, amelyek csomagolást készítenek vagy használnak, annak biztosítására, hogy a forgalomba hozott csomagolás egy részét visszanyerjék és újrahasznosítsák. 2017-ben 7002 cég regisztrált csomagolási kötelezettséggel az Egyesült Királyságban.

A csomagolási hulladék szabályozása a kormány szerint sürgős feladat. A közeljövőben konzultációt indítanak a csomagolási hulladék szabályozásának reformját illetően. A kormány szándéka szerint az új szabályozás 2021-re készül el és a reformok megvalósítását 2023-ra tervezik. A reformok kidolgozása során céljuk, hogy az új rendszer megfeleljen vagy meghaladja az EU által 2025-re és 2030-ra kitűzött célokat.

A jelenlegi rendszerben a csomagolóanyag termelők (nyersanyag gyártók, csomag töltők, eladók, importőrök) kötelesek az éves újrafeldolgozási célok egy részének eleget tenni. Ez a részesedés a forgalomba hozott csomagolóanyag bármely típusának súlyától függ.

Az Egyesült Királyságban számos egyéb, a műanyag használat csökkentését célzó intézkedés van érvényben:

1. A műanyag csomagolások gyártására és behozatalára vonatkozó adó bevezetése 2022 áprilisától. Ez az adó azokra a műanyag csomagolásokra nem vonatkozik, amelyek legalább 30 százalékban tartalmaznak újrahasznosított műanyagot, tehát pénzügyi ösztönzőt érvényesítenek a gyártóknál, a minél nagyobb arányú fenntartható csomagoló anyag előállítására érdekében.
2. 2018 októberében a kormány [konzultációt](#) hirdetett bizonyos egyszer használatos műanyagok betiltásáról. A konzultáció a műanyag szívószálak, fültisztító pálcikák és a műanyag italkeverők terjesztésére és értékesítésére vonatkozik Angliában.

A konzultáció hatásvizsgálatokat is tartalmaz. A konzultáció határideje 2018 decemberében lejárt, az eredményt a kormány még nem tette közzé.

3. 2018. március 28-án a Kormány [megerősítette](#), hogy Angliában bevezetné az egyszer használatos italos üvegek utáni betétdíjas rendszert (beleértve a műanyag, üveg és fém anyagú üvegeket, dobozokat), további konzultáció (melyet még nem tett közzé) függvényében.
4. Az egyszer használatos hordtáskákért fizetendő 5 penny díjfizetési kötelezettséget 2015. október 5-én vezették be Angliában. A díjat a fogyasztók fizetik a kereskedőknek. Az 5 penny-s díjfizetési kötelezettséget az Egyesült Királyság többi országában már korábban bevezették (Wales 2011; Észak-Írország 2013; Skócia 2014). Az Éghajlatváltozási törvény (2008), illetve Skóciában az Éghajlatváltozási törvény (2009) tartalmazza a jogi hátterét az egyszer használatos hordtáskák utáni díjfizetési kötelezettségnek.

A jelenleg hatályos jogszabályok szerint Angliában a díjfizetési kötelezettség a 250 alkalmazottnál több embert foglalkoztató kereskedőkre vonatkozik. Ilyen megszorítás a Egyesült Királyság többi országában nincs. 2018 decemberében a kormány közzétett egy [konzultációt](#), mely szerint Angliában az egyszer használatos hordtáskák utáni díj fizetési kötelezettséget kiterjesztenék az összes kereskedőre és a díjat felemelnék 10 penny-re 2020 januárjától. A konzultáció véleményezési határideje 2019. február 22.

5. A kormány annak jegyében, hogy a „környezetet jobb állapotban hagyjuk a következő generáció számára”, elkötelezett az alábbi távlati célok elérésében is:
 - 2050-re nulla legyen az elkerülhető hulladékok mennyisége és
 - 2042-re megvalósuljon az elkerülhető műanyag hulladékok felszámolása.

Észtország

Észtországban az alábbi jogszabályok vonatkoznak a műanyag- és a csomagolási hulladék kezelésére:

- **Csomagolási törvény:** A csomagolási hulladékokra vonatkozó gyártói felelősség elvét 2004-ben vezették be. A törvény bevezette a betétdíjas rendszert, amelyet az újrahasználatos üveg, az újrahasználatos műanyag, a nem újrahasználatos üveg, a nem újrahasználatos műanyag és a nem újrahasználatos fém csomagolásra terjesztettek ki. A betétdíjas rendszer magában foglalja a sör, az alacsony alkoholtartalmú italok, az almabor, a körtebor és az alkoholmentes italok csomagolását. A csomagolási törvény szerint 2018. december 31. óta tilos könnyű és nagyon könnyű műanyag hordozótáskát a fogyasztóknak ingyen adni. Ezen kívül kerülni kell az oxidatív úton lebomló anyagból készült műanyag hordozótáskák eladását vagy ingyen adását.
- **Hulladék törvény:** meghatározza az általános hulladékgazdálkodási követelményeket, valamint azt, hogy a helyi hatóságoknak hogyan kellene megszervezni a hulladékkezelést.
- **Országos Hulladékgazdálkodási Terv (2014-2020)**
- **„A települési hulladék szelektív gyűjtése és a külön gyűjtött hulladékok kategóriáinak meghatározása”** - a környezetvédelmi miniszter által 2007. január 16-án jóváhagyott szabályozás: a helyi hatóságok felelősségi körébe sorolja a települési hulladék elkülönített gyűjtésének megszervezését (ideértve a műanyagokat és a különböző csomagolóanyagokat) és a települési hulladék típusonként, a keletkezés

helyén történő begyűjtését. Ez lefedi az újrafelhasználási szervezetekkel vagy a gyártókkal való együttműködést, amennyiben szükséges. A határidő legkésőbb 2020. január 1.

A fenti jogszabályok a jelenleg hatályban lévő jogszabályok, de az ész parlamentben jelenleg folyamatban van az új hulladékgazdálkodási törvény tárgyalása, melynek célja, a korábbi csomagolási és hulladék törvény megszüntetése, és minden csomagoláshoz kapcsolódó kérdés új hulladéktörvénybe történő beemelése. Az új törvény elfogadását 2019 első felére tervezik, de a sok módosító javaslat (mintegy 150 módosító javaslat érkezett a törvényhez) miatt nem tudható előre az elfogadás pontos ideje. Az új törvény szerint az alsóbb rendű jogszabályok is változnak majd.

Az ész kormány a jövőben az Országos Hulladékgazdálkodási Terv fejlesztését is tervezi, de ez attól is függ, hogy milyen hulladékgazdálkodási törvényt fogad el az ész parlament.

Finnország

Finnországban a csomagolás és a csomagolási hulladék gyűjtésére és hasznosítására vonatkozó rendelkezéseket a [hulladékról szóló törvény](#) és [a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló kormányrendelet](#) tartalmazza. Ezek a jogszabályok előírják, hogy a termelőknek (importőröknek és gyártóknak) biztosítaniuk kell a piacra került csomagolási hulladék gyűjtését, és fedezniük kell ennek költségeit. Korábban a gyártók csak részben voltak felelősek a csomagolási hulladék ártalmatlanításáért, és a gyakorlatban a fogyasztói csomagolás gyűjtését szinte teljes egészében az önkormányzatok végezték. A csomagolási hulladékra vonatkozó gyártói felelősség Finnországban fokozatosan lépett hatályba, és csak 2016. január 1-jétől vált kötelezővé a vállalkozások számára a fogyasztói csomagolás gyűjtése.

Egyezmény a műanyag hordozótáska használatról

Az [Egyezmény](#) célja, hogy Finnország a műanyag hordozótáska felhasználás tekintetében elérje az EU csomagolási irányelvben lefektetett célokat, mely szerint 2025 végére egy személy évente legfeljebb 40 műanyag hordozótáskát használhat.

A Környezetvédelmi Minisztérium által készített úgynevezett [Műanyag Felhasználási Útiterv](#) megmutatja az új, fenntartható műanyaggazdaság felé vezető lépéseket.

Franciaország

Franciaországban a hulladék kezelésének szabályozását

- a Környezetvédelmi Törvénykönyv;
- az Energia Átmenet a Zöld Növekedésért 2015/992 számú törvény (LTCEV); valamint
- a Köztársaság területi struktúrájának szervezéséről szóló 2015/991. számú törvény (NOTRE)

bizonyos részei tartalmazzák.

A hulladék keletkezésének forrása szerint két csoportot különböztetnek meg.

A települési (háztartási) hulladékok és a gazdasági tevékenységből származó nem háztartási hulladékok csoportját. A települési hulladék kezelését a helyi önkormányzatok végzik, melyen belül a szelektív hulladékgyűjtést is előtérbe helyezik. A gazdasági tevékenységből származó

hulladék kezeléséért az ilyen hulladékok első gyártója a felelős, aki például szerződést köthet egy magán szolgáltatóval hulladékának begyűjtésére és kezelésére.

A Köztársaság területi struktúrájának szervezéséről szóló 2015/991. számú törvény (NOTRE) szerint minden régiónak ki kell dolgoznia egy területi hulladék megelőzési- és gazdálkodási tervet. Ezek helyi szintű tervek, melyek a helyi hulladék megelőzési és -kezelési politikák meghatározására, vezetésére és kezelésére szolgálnak.

Az Energia Átmenet a Zöld Növekedésért 2015/992 számú törvény számszerűsített célokat határoz meg, mely szerint 2025-re a lerakóba került hulladék mennyiségét 50 százalékkal kell csökkenteni.

Horvátország

Horvátországban az alábbi jogszabályok vonatkoznak a műanyag- és a csomagolási hulladék kezelésére:

- Törvény a fenntartható hulladékgazdálkodásról (Hivatalos Közlöny: 94/13, 73/17, 14/19);
- Csomagolási és csomagolási hulladékról szóló rendelet (Hivatalos Közlöny: 88/15, 78/16, 116/17).

A fenntartható hulladékgazdálkodásról szóló törvény meghatározza, hogy a helyi önkormányzati egységek kötelesek a papír, fém, üveg, műanyag és a textil hulladék elkülönített gyűjtését biztosítani. Ennek érdekében szelektív hulladékgyűjtő udvarokat, tárolóedényeket kell biztosítani a közterületeken. A települési hulladék elszállítása szintén a helyi önkormányzatok feladata.

A törvény szabályozza továbbá a termék gyártójának felelősségét a termék csomagolási hulladékának kezelését illetően, a gyártó díjfizetési kötelezettségét a speciális hulladékok után, valamint az úgynevezett Speciális Hulladékgazdálkodási Nyilvántartásba való belépési kötelezettségét. Ezen kívül betétdíj visszatérítés jár bizonyos termékkategóriák után.

A csomagolási és csomagolási hulladékról szóló rendelet határozza meg a gyártó által fizetendő díjat a piacon megjelenő csomagolási termék után, melyet a Környezetvédelmi és Energiahatékonysági Alapba fizet be. A csomagolási hulladék után befizetett díj lefedi a csomagolási hulladék gyűjtési és feldolgozási költségeit, melyet a Környezetvédelmi és Energiahatékonysági Alap kezel.

A rendelet meghatározza a csomagolási hulladéokra vonatkozó újrahasznosítási célokat nemzeti szinten. Eszerint a csomagolási hulladékban lévő az alábbiakban felsorolt anyagok újrafeldolgozási aránya legalább:

- 60 százalék üveg esetében;
- 60 százalék papír és karton esetében;
- 50 százalék fém esetében;
- 22,5 százalék műanyag esetében és
- 15 százalék fa esetében.

Lengyelország

Lengyelországban az alábbi jogszabályok fedik le a műanyag- és a csomagolási hulladék kezelésének területét.

- Csomagolás és csomagolási hulladék kezeléséről szóló törvény (2013. június 13.; módosított);
- A vállalkozások kötelezettségeiről szóló törvény egyes hulladékok kezelését és a termékdíjat illetően (2001. május 11.; módosított);
- Tisztaság és rend a helyi közösségekben (1996. szeptember 13.; módosított)

Az első két törvény a csomagolásra vonatkozó kezelési és visszanyerési követelményeket és kötelezettségeket fogalmazza meg. Szabályozzák továbbá a csomagolt árukat forgalmazó vállalkozások jogait és kötelezettségeit, valamint a vállalkozások újrahasznosításban és visszagyűjtésben betöltött szerepét. A harmadik törvény a helyi közösségek kötelezettségeiről szól.

A csomagolt árukat forgalmazó vállalkozás köteles biztosítani a piacon általa elhelyezett termékekből származó csomagolási hulladékkal azonos típusú csomagolási hulladék összegyűjtését és/vagy újrahasznosítását. A csomagolásnak lehetőség szerint újrafelhasználhatónak kell lennie és a későbbi újrahasznosításhoz igazodnia kell. A csomagolás térfogatát és súlyát a törvény által szabályozott minimális szintre kell korlátozni.

A települési hulladék kezelése a helyi önkormányzatok feladata. A helyi hatóságok felelősek a Hulladék Keretirányelvben lefektetett, a települési hulladék szelektív gyűjtésére vonatkozó célok megvalósításáért².

Hulladékcsökkentésre vonatkozó ösztönző intézkedések:

- Azoknak a termelőknek/importőröknek, akik nem érik el az éves újrahasznosítási célból begyűjtött mennyiséget, termékdíjat kell fizetniük. A díj összege tükrözi az újrahasznosítási célérték és a begyűjtött és feldolgozott csomagolási hulladék össztömegének a különbségét.
- A szelektíven gyűjtött hulladékért alacsonyabb a díjfizetési kötelezettség a háztartásokban.
- 2018. január 1-je óta (az Európai Parlament és a Tanács (EU) [2015/720 irányelve](#) (2015. április 29.) a 94/62/EK irányelvnek a könnyű műanyag hordtasakok felhasználásának csökkentése tekintetében történő módosításáról szóló irányelv átültetéseként) újrahasznosítási díjat kell fizetni a könnyű műanyag hordtasakok után.

² „2020-ig legalább a háztartásokból származó papír-, fém-, műanyag- és üveghulladék, illetve lehetőség szerint egyéb forrásokból a háztartásokból származó fenti hulladékokhoz hasonló hulladék esetében az újrahasználatra való előkészítést és az újrafeldolgozást tömegében átlagosan minimum 50 %-ra kell növelni.”
Európai Parlament és a Tanács 2008/98/EK irányelv, II. fejezet, 11. cikk, 2(a) bekezdés

Litvánia

Litvániában a műanyag- és a csomagolási hulladék kezelésére az alábbi főbb jogszabályok vonatkoznak:

- Törvény a csomagolóanyag és a csomagolási hulladék kezeléséről (2001, módosított);
- Törvény a szennyezési adóról (1999, módosított);
- Kormányhatározat az adóköteles termékek és a csomagolási hulladék összegyűjtéséről és újrahasznosításáról szóló feladatokról (2006, módosított).

A csomagolóanyag és a csomagolási hulladék kezeléséről szóló törvény minden gyártóra, importőrre, csomagolóanyag gyártóra, értékesítőre, fogyasztóra, termék felhasználóra és hulladékkezelő szervezetre vonatkozóan határozza meg a csomagolóanyaggal és a csomagolási hulladékkal kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket.

A szennyezési adóról szóló törvény (4. melléklet) 2019. január 1-jétől az alábbi díjfizetési kötelezettségeket állapítja meg:

- üveg csomagolás: 57 euró/tonna;
- műanyag csomagolás: 521 euró/tonna;
- PET palack: 579 euró/tonna;
- vegyes csomagolóanyag: 579 euró/tonna;
- fémből lévő csomagolóanyag: 186 euró/tonna;
- papír és karton csomagolóanyag: 28 euró/tonna;
- egyéb csomagolóanyag: 57 euró/tonna.

A fent említett rendelet által megállapított visszagyűjtési és/vagy újrahasznosítási célértékek az adóköteles mennyiségek százalékában:

Az alábbi százalékos értékek a betétdíjas rendszerben gyűjtött egyszer használatos csomagolási hulladék gyűjtésére és újrahasznosítására vonatkoznak.

Üveg csomagolás	2016	68%
Műanyag csomagolás (PET palack is)	2018	80%
Fémes csomagolás	2019	85%
	2020-tól	90%

2016 februárjában a litván kormány bevezette a betétdíjas rendszert, amely ösztönzi a fogyasztókat, arra, hogy visszavigyék a használt italos üvegeket. Ennek értelmében a fogyasztók minden megvásárolt italos üvegért 0,1 eurót fizetnek, melyet visszakapnak, ha visszaviszik az üveget.

2016 végére a litván lakosság 99,8 százaléka tudott a betétdíjas rendszerről, 89 százaléku használta már legalább egyszer. A fogyasztók 58 százaléka mondta, hogy többször használta, és 78 százaléku gondolja, hogy a betétdíjas rendszer jó és szükséges. 2016-ban a rendszer bevezetése előtt 55 százalékos visszagyűjtési arányt céloztak meg, de ezt az értéket sikerült

túlszárnyalni, mert 74,3 százalékos volt az italos palackok visszagyűjtési aránya. 2017 végére a visszagyűjtési arány elérte a 91,9 százalékot.

A betétdíjas rendszer információs kampányát egy non-profit szervezet (USAD) végzi, amelynek alapítói a Litván Sörfőzők Szervezete, a Litván Kereskedelmi Kamara valamint a Litván Ásványvízgyártók Szervezete.

Németország

Németországban a kommunális hulladék képződésének csökkentésére irányuló törekvések 1991-ben kezdődtek, amikor a kormányrendeletet hozták a csomagolóanyagokról. Ez a rendelet a hulladékcsökkentés felelősségét a gyártókra ruházta át. A német kormány, megkövetelte a gyártóktól, hogy a csomagolóanyagaikat visszavegyék, majd újrahasználják vagy újrahasznosítsák.

A fenti rendelet továbbfejlesztéseként 2019. január 1-én lépett hatályba az új csomagolásról szóló törvény (Verpack G). Az új csomagolási törvény célja, hogy továbbfejlessze a csomagolási rendeletet az újrahasznosítás előmozdítása, valamint a csomagolási hulladékok elkerülése érdekében.

A visszagyűjtési és újrahasznosítási követelmények végrehajtása érdekében országosan úgynevezett „duális rendszereket” hoztak létre, amelyeket az ipar és a kereskedelem irányít és finanszíroz.

A törvény egyik lényeges eleme a Csomagolóanyagokat Nyilvántartó Alapítvány Központi Irodájának (Stiftung Zentrale Stelle Verpackungsregister (ZSVR)) létrehozása, amely egy elektronikus nyilvántartó rendszert (LUCID) működtet. A nyilvántartó rendszerbe minden – Németországban csomagolással ellátott termék kereskedelmével foglalkozó – vállalkozásnak online regisztrálnia kell magát. A regisztráció után a nyilvántartást folyamatosan frissíteni kell, abba minden, az országba belépő árutétel csomagolóanyagait fel kell vezetni.

A LUCID egy olyan nyilvántartó rendszer, melynek segítségével az országba bekerülő csomagolóanyagok nyomon követhetőek. A ZSVR így tudja összevetni a cégek által előre lejelentett csomagolóanyagok mennyiségét azzal, amit a duális hulladékkezelési és hasznosítási rendszer utólagosan jelent.³

Az új csomagolási törvényen túl a környezetvédelemmel foglalkozó minisztérium egy öt pontos tervet jelentetett meg, melynek fő célja, hogy kevesebb műanyag- és csomagolási hulladék legyen.

Olaszország

Olaszországban a hulladékkezelés, ezen belül a műanyag- és a csomagolási hulladék kezelésének szabályai a 2016/152. számú környezetvédelmi törvénykönyvben (IV. rész, 177-266 cikk) található.

³ [Új német szabályozás a csomagolóanyagokra – regisztrációs kötelezettség az import termékek csomagolására.](#) Fruitweb.hu, 2018. december 31.

A törvény szerint a szelektív hulladékgyűjtés rendszerét (legalább a papír, üveg, műanyag és fém szelektív gyűjtését) a közszolgáltatónak kell biztosítani.

A csomagolási hulladék kezelésének szabályai a környezetvédelmi törvénykönyv 217-226 fejezeteiben található. A törvény szerint gyártók és a felhasználók a felelősek a csomagolási hulladék pontos és környezetvédelmi szempontból hatékony kezeléséért.

A hulladék csökkentése érdekében a legfőbb ösztönző eszköz a szelektív hulladékgyűjtés lehetőségének megteremtése, a kommunális hulladék utáni díjfizetési kötelezettség, az összes csomagolás címkézési követelménye és a könnyű műanyag hordtáskák forgalmazásának korlátozása.

Portugália

A műanyag- és a csomagolási hulladék kezelésére vonatkozó főbb jogszabályok az alábbiak:

- 2017/152-D (2017. december 21.) törvény, amely a kiterjesztett gyártói felelősség elvének megfelelően meghatározza a specifikus hulladékok kezelésének egységes rendszerét.
- 2017/190-A (2017. december 11.) miniszter-tanácsi határozat, amelynek célja, hogy növelje a hulladékok újrahasznosításra és újrafeldolgozásra való előkészítésének arányát, csökkentve így a többféle anyagból álló hulladéklerakóba történő helyezését.

A fent említett törvényt a 2018/68. (2018. december 26.) törvény módosította, amely jóváhagyta az italos üvegek (műanyag, üveg, vasötvözet és alumínium anyagból készült) betétdíjas rendszerét.

- A betétdíjas rendszer többek között a nem újrahasználatos műanyag italos palackok visszaváltására ösztönöz, egyelőre kísérleti fázisban. A megvalósítás határideje 2019. december 31.
- Újrahasználatos vagy 100%-ig lebomló csomagolásban forgalmazott italok számára kijelölt hely létrehozása.

A portugál kormány ösztönzőként adót vetett ki a műanyag hordtáskákra azért, hogy csökkentse ezen termékek fogyasztását, használatát.

Románia

Romániában a műanyag hulladékok és a csomagolási hulladékok kezeléséről a 2018/97. számú törvény rendelkezik, amely a 2015/249. számú törvény módosítása. Az általános hulladékkezelési szabályokat pedig a 2011/211. számú törvény szabályozza.

A törvény a piacon lévő összes csomagolásra és csomagolási hulladékokra vonatkozik függetlenül attól, hogy milyen anyagból készült, és hogyan használják fel őket a gazdasági és kereskedelmi tevékenységekben, háztartásokban vagy bármely más tevékenységben.

A törvény rendelkezései a csomagolást illető különleges minőségi rendelkezések betartására vonatkoznak, mint például a csomagolt termékek biztonsága, egészségügyi és higiéniai szempontoknak való megfelelése, valamint a szállítási követelményekre és a veszélyes termékek kezelésére vonatkozó előírások.

Hulladékcsökkentésre vonatkozó ösztönző intézkedések:

- 2018. július 1-től kezdődően tilos a vékony és a nagyon vékony műanyag fülű hordtáskák forgalomba hozatala⁴ a nemzeti piacon.
- 2019. január 1-től kezdve pedig tilos a vékony és a nagyon vékony műanyag fülű hordtáskák forgalmazása⁵.

A 2018/74-es számú sürgősségi kormányrendelet módosította a hulladékgazdálkodási és a csomagolóanyagok kezelésére vonatkozó törvényt, a környezetvédelmi alapot szabályozó rendeletet, és kötelezővé tette a differenciált díjszabást.

Új, differenciált díjszabást hoztak létre olyan magánszemélyek számára, akik nem gyűjtik szelektíven a hulladékokat. A díjszabás a szennyező fizet elven alapul.

A hulladéklerakásért fizetendő illetéket a Cioloş-kormány vezette be, amely 2017-ig tonnánként 80 lej volt. Ezt az illetékfizetési kötelezettséget 2017-ben másfél évre eltörölték, de 2019 januárjától visszavezették kezdetben 30 lejjel, melyet a tervek szerint 2020-tól újra 80 lejre emelnek majd. A hulladék lerakásáért beszedett illeték a központi költségvetésbe kerül.

A szemetesautók kamerával felszereltek, így megfigyelhető, hogy melyik háztartásban tesznek ki válogatva újrahasznosítható hulladékot, és ez alapján állapítják meg a díjszabást. A szelektív hulladékot kéthetente szállítják, és minden második héten a vegyes szemetet, de ha valaki havonta egyszer kiteszi a válogatva gyűjtött hulladékot, akkor látszik, hogy szelektál.⁶

2019. január 5-én jelent meg az Országos Hulladékgazdálkodási Terv (2017/942 kormányhatározat, 2017. december 20.).

Spanyolország

Spanyolországban a hulladékról és a szennyezett területekről szóló törvény (2011/22.) valamint a csomagolási és csomagolási hulladékról szóló törvény (1997/11.) szabályozza a műanyag- és csomagolási hulladék kérdést.

Ezen kívül a fontos megemlíteni a 2018/293. számú, a műanyag hordozótáskák fogyasztásának csökkentéséről, valamint a gyártói nyilvántartás létrehozásáról szóló királyi rendeletet. A rendelet értelmében 2018. július 1-től tilos könnyű műanyag hordozótáskát ingyen adni. A kereskedők a továbbiakban csak díj ellenében adhatnak műanyag hordtáskát a vásárlóknak.⁷

⁴ „forgalomba hozatal”: a terméknek a közösségi piacon első alkalommal történő forgalmazása. Az Európai Parlament és a Tanács [765/2008/EK rendelete](#) (2008. július 9.)

⁵ „forgalmazás”: a közösségi piacon valamely termék gazdasági tevékenység keretében történő rendelkezésre bocsátása értékesítés, fogyasztás vagy használat céljára, akár ingyenesen, akár ellenérték fejében. Az Európai Parlament és a Tanács [765/2008/EK rendelete](#) (2008. július 9.)

⁶ Forrás: Többet fizet, aki sokat szemetel, és nem válogat – drágítja a hulladék elszállítását egy új sürgősségi kormányrendelet. [Krónika](#), 2018. november 27.

⁷ Forrás: <https://www.en.nvc.nl/news/item/spanje-regelgeving-eenmalige-plastic-draagtassen-aangenomen/>

Svédország

Svédországban a hulladékgazdálkodás legfőbb szabályait a környezetvédelmi törvénykönyv 15. fejezete és a hulladékokról szóló rendelet tartalmazza. Emellett létezik egy, a csomagolóanyagok gyártói felelősségéről szóló rendelet is.

Az úgynevezett hulladék rendelet szerint az önkormányzatok felelősek a települési hulladék gyűjtéséért, elszállításáért és kezeléséért. Ez a kötelezettség azonban nem vonatkozik a gyártói felelősség alá tartozó hulladéktípusokra. Az önkormányzatok főként az újrahasznosításért felelősek, míg a gyártók bizonyos termékek teljes életciklusáért felelnek.

A gyártói felelősség azt jelenti, hogy a termék gyártója köteles biztosítani a hulladék összegyűjtését, elszállítását, újrahasznosítását vagy elhelyezését.

A gyártói felelősségről szóló rendelet célja a csomagolási hulladék mennyiségének csökkentése egyrészt a csomagolóanyag mennyiségének és tömegének korlátozásával, másrészt, hogy csak akkor használják csomagolóanyagot, ha az szükséges.

A rendelet szerint a teljes csomagolási hulladék újrahasznosítási arányának 2020. január 1. előtt 55 százalékosnak, utána legalább 65 százalékosnak kell lennie. A papír csomagolási hulladék legalább 65 százalékát kell újrahasznosítani 2020. január 1. előtt, utána pedig legalább 85 százalékát. A műanyag csomagolási hulladék esetében az újrahasznosítási arálynak legalább 30 százalékosnak kell lennie 2020. január 1. előtt, utána pedig legalább 50 százalékosnak.

Az Európai Unió Hulladék Keretirányelve előírja a tagállamok számára, hogy alkossák meg saját hulladék megelőző nemzeti programjukat. A Svéd Környezetvédelmi Ügynökség készítette el a Svéd Nemzeti Hulladék Megelőzési Programot a svéd hulladék rendelet szabályainak figyelembe vételével.

Nemzeti Hulladékgazdálkodási Terv és Hulladék Megelőzési Program (2018-2023)

A hulladékgazdálkodási terv és program célja, hogy áttekintést adjon a célokról, ösztönzőkről, intézkedésekről, melyek célja a hulladék megelőzése és a hulladékhierarchia elvén alapuló hatékonyabb és kevésbé káros hulladékkezelő rendszer elérése. A programot hatévente felülvizsgálják és módosítják.

A program fő célja egy olyan körforgásos gazdaság megvalósítása, amely nulla hulladékot tartalmaz és ahol a természeti erőforrásokat fenntartható módon használják fel. A termékeket újrahasznosítható anyagokból kell készíteni, hogy újra felhasználhatók legyenek. Az anyagokban lévő veszélyes anyagokat fokozatosan meg kell szüntetni, és soha nem szabad újra felhasználni. A teljes körforgásos gazdaság kialakításához a legjobb technológiákra, új innovációra és üzleti tervekre, valamint a fogyasztói magatartás megváltoztatására van szükség.

Svédországban minden önkormányzat rendelkezik hulladékgazdálkodási tervvel. A hulladékgazdálkodási tervnek tartalmaznia kell az önkormányzaton belüli hulladékokról és a hulladékok ártalmatlanításáról szóló információkat, beleértve az önkormányzat által a hulladék mennyiségének csökkentésére tett intézkedéseket. Ezen túlmenően a csomagolásra és a csomagolási hulladék gyűjtésére szolgáló helyekre vonatkozó külön fejezetet is tartalmaznia kell a hulladékgazdálkodási tervnek.

Svédországban elfogadtak egy cselekvési tervet a mindennap használatos műanyag termékekben lévő vegyi és veszélyes összetevők csökkentéséről, amelynek a felügyelő hatósága a Svéd Vegyianyag Ügynökség.

Svédország még nem ültette át jogrendjébe a 2018/852/EU irányelvet, de az előkészületeket már megkezdte. A kormány megbízta a Svéd Környezetvédelmi Ügynökséget, hogy vizsgálja meg és tegyen javaslatot arra, hogyan kellene kezelni a magánszemélyek által az országba behozott csomagolási hulladékot a vonatkozó jogszabályok alapján.

Szlovákia

A Szlovák Köztársaság Környezetvédelmi Minisztériuma, a műanyag hulladékok környezetszennyezésének csökkentésével kapcsolatban, az utóbbi években számos jogszabályi változást hajtott végre, mint például az eldobható műanyag hordtáskák utáni díjfizetés, a hulladéklerakásért fizetett díj növelése vagy a kiterjesztett gyártói felelősség alkalmazása.

A főbb hulladékgazdálkodási célok 2016-2020 között az alábbiak:

- A települési hulladék elkülönített gyűjtéséből származóan a külön gyűjtött műanyag hulladék legalább 110 ezer tonna legyen 2020-ra.
- A műanyag hulladékok magas szintű újrahasznosítását (az elérhető legjobb technikák alkalmazásával összhangban) célul kitűző technológiák pénzügyi támogatása.
- Nem jár pénzügyi támogatás a műanyag katalitikus hasítását (krakkolás) alkalmazó technológiák részére.
- A meglévő újrahasznosító létesítmények műszaki színvonalának növelésére irányuló pénzügyi támogatás, az újrahasznosítható termékek arányának növelése érdekében.
- A problémás műanyag típusok (pl. régi járművekből, elektromos és elektronikus berendezésekből származó műanyagok, vegyes műanyagok stb.) újrahasznosítására szolgáló technológiák pénzügyi támogatása.
- A műanyag hordozótáskák fogyasztásáról szóló statisztikai adatok értékelése, közzététele.
- Az értékesítés helyén ingyen kiosztott könnyű műanyag hordozótáskák betiltásának megfontolása.
- A könnyű műanyag hordozótáskák éves fogyasztásának csökkentése.
2019. végére: 90/fő;
2025 végére: 40 /fő.

A Környezetvédelmi Minisztérium jelenleg az italcsomagolásról szóló törvényjavaslaton dolgozik, melynek célja, hogy nagyobb arányú hulladékgyűjtést érjen el az eldobható műanyag és fém italcsomagolásokból.

FELHASZNÁLT IRODALOM

A hulladékokkal kapcsolatos uniós szabályozás végrehajtásáról, és ennek részeként a települési hulladék újrahasznosítására/újrafeldolgozására vonatkozó 2020-as cél elérése terén elmaradó tagállamokra vonatkozó korai előrejelző jelentésekről ([COM\(2018\) 656 final](#))

A műanyagok körforgásos gazdaságban betöltött szerepével kapcsolatos európai stratégia ([COM\(2018\) 28 final](#))

Az [EU 2018/851 irányelve](#) (2018. május 30.) a hulladékokról szóló 2008/98/EK irányelv módosításáról

Javaslat egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásának csökkentéséről ([COM\(2018\) 340 final](#))

Körforgásos gazdaság: Az új szabályok révén az EU globális szinten élenjáróvá válik a hulladékgazdálkodás és az újrafeldolgozás terén. [Európai Bizottság](#), 2018. május 22.

Műanyag hulladék: európai stratégia bolygónk védelme, polgáraink biztonsága és az ipar fellendítése érdekében. [Európai Bizottság](#), 2018. január 16.

Új megközelítés a műanyagok felhasználása terén. [Európai Bizottság, 2018.](#)